

Etikai kódex

MAGYARORSZÁGI TARTALOMSZOLGÁLTATÓK EGYESÜLETE ETIKAI KÓDEXE

www.mtc.hu/dokumentumok/etikai_kodex/

A kódex tartalmazza a magyar tartalomszolgáltatásra vonatkozó működési, etikai és eljárási szabályokat; nem ajánlásokat, hanem rendelkezéseket tartalmaz, alapvető szabályokat ír elő. A tartalomszolgáltatással kapcsolatos fogalmak tisztázása után a szolgáltató felelősségének nagyon határozott leírása következik.

A jogszabályi háttér ismertetésében a fő hangsúly a szerzői jogokra és azok védelmére esik. Külön tárgyalja a szöveges és nem szöveges tartalmak idézési lehetőségeit, annak rendjét. A tartalomszolgáltatók nem közvetíthetnek más forrásból átvett tartalmakat a forrás külön engedélye nélkül. Külön rész foglalkozik a fotográfiaák felhasználásának korlátozásával, lehetséges és jogszabályba nem ütköző felhasználásával. A fejezet kitér a közös jogkezelés lehetőségére is. Újabb fejezet foglalkozik az adatvédelem és a kötelező 30 napos archiválás kérdésével.

Az etikai kódex magában foglalja a tartalomszolgáltató személyek magatartási szabályait. Fő előírásai:

- lelkiismeretes tájékoztatás;
- pontosság, ellenőrzés;
- az információk kritikával való kezelése;
- pártatlanság;
- jó ízlés;
- közérthetőség.

Külön rész foglalkozik az információszerzés szabályaival. Ez nagyrészt tiltásokból áll. Például tilos:

- az információforrást megteveszteni, illetve hozzájárulást kell kérni;
- neve elhallgatását kérő személyt felfedni;
- információt pénzért, illetve más előnyért vásárolni;
- információt lopni;
- magánterületre behatolni.

Minden szabály megszegéséért egyéni felelősség terheli az újságírókat. Az összeférhetlenséggel foglalkozó fejezet kitér a rokoni, politikai, üzleti kapcsolatok területén jelentkező problémákra. Tárgyalja az etikai kódex a kereskedelmi kapcsolatok, nevezetesen a reklám közzéte során keletkező kötelező eljárásokat (pl. szigorúan el kell különíteni az egyéb tartalmaktól a reklámokat). A közszereplőkkel, más médiumokkal való kapcsolattartás szabályai, majd a személyiségi

jogok védelmével kapcsolatos szabályok következnek. Külön melléklet foglalkozik a személyes adatok és információk kezelésével és védelmével, a moderálási alapelvekkel.

A kódex a könyvtárosok etikai kódexét összeállítók számára is figyelemre méltó szerkezetű: minden fejezet a fogalmak tisztázásával kezdődik, feltárja a jogszabályi hátteret, majd a viselkedési szabályokat írja le. Kötelező jellegű, és nem ajánló a stílusa.

B. Majkó Katalin

A MAGYAR ORVOSI KAMARA ETIKAI KÓDEXE

www.mok.hu/download/etikai_kodex.doc

Az egészségügy területén a Magyar Orvosi Kamara fogadott el *Etikai Statútumot* 1998-ban. A statútum két részből áll: etikai kódexből és eljárási szabályból. Spirálózott bőrkötésű mappában jelent meg 38 000 példányban. A legelején tartalmazza az orvosi eskü szövegét. Állandó a szövegben az Egészségügyi Törvény megfelelő paragrafusaira és pontjaira való hivatkozás. Amit külön kiemelendőnek tartok az etikai kódexben, az a „Salus aegroti suprema lex esto” vagyis „a beteg érdeke legyen a legfőbb törvény” hangsúlyozása. Mondhatnánk úgy is, hogy a felhasználó mindenképp előtt.

Az etikai kódex a következő részekből áll (összesen 183 pont):

1. A beteg és az orvos
2. Az orvosok egymás közötti és más egészségügyi dolgozóval való kapcsolata
3. Kutatás és orvosi biológiai kísérletek
4. Az orvos és a társadalom
5. Az orvos mint oktató
6. Záró rendelkezések

Az eljárási szabály főbb részei (46 pont):

1. Általános rendelkezések
2. Illetékesség
3. Hatáskör
4. Eljárási szabályok

Az etikai kódex főbb részei

A betegnek állampolgári joga a szabad orvosválasztás (ugyanúgy, mint az információhoz való hozzájutás). Kiemelten szerepel a beteg tájékoztatásának fontossága, ennek tárgyilagossága, a beteg személyiségének maximális figyelembevétele. A betegről készült dokumentációnak valóságúnak és szakmailag korrekt-

nek kell lennie. A beteg személyiségi jogainak védelme az orvos kötelessége. A szaktudásnak kiemelt erkölcsi jelentősége van, és erkölcsi kötelességnek tekintik az állandó szakmai továbbképzést is.

Az orvosok egymás közötti és más egészségügyi dolgozóval való kapcsolatának legfontosabb gondolata az információ megfelelő továbbítása és a kolléga, szakember korrekt tájékoztatása. Ugyanilyen hangsúlyos a kolléga szakmai hitelének megtartása (tehát beteg előtt nem mondhat negatív véleményt, nem bírálhatja felül). Az orvosnak mindig személyes példaadással kell nevelnie környezetét.

A kutatásetikai kérdéseknél alapelv, hogy az ember érdeke mindig előbbre való a tudomány hasznánál. A könyvtárosi szakmában is megszívlelendő az az előírás, hogy a vezető orvos munkaköri kötelességei közé tartozik beosztottjai tudományos fejlődésének elősegítése.

Az orvos és a társadalom problémakörébe az orvosi tevékenység hirdetése, a közösség körében ismertté tételének elfogadott eszközei tartoznak. Etikailag helytelennek ítéli az újságokban, a szórólapon való és bármilyen egyéb reklám jellegű hirdetést. Szigorúan fogalmaz az orvosok közszerepléséről is. Etikátlannak minősíti azt, ha a gyógyító munka olyan társadalmi, szakmai vagy gazdasági tevékenységgel áll kapcsolatban, amelyet ugyan nem korlátoz törvény, de erkölcsi normákba ütközik. Nem engedhető meg etikailag az sem, hogy az orvos közszereplés-vállalása a betegellátás rovására menjen.

Külön csoportban tüntetem fel az etikai kódexben megfogalmazott etikátlan cselekedeteket:

- súlyosan etikátlan, ha az orvos a betegben a kezelés javaslatával hamis illúziót kelt;
- etikai vétség, ha az orvos az áthelyezendő beteg állapotát a valóságnál lényegesen enyhébbnek vagy súlyosabbnak minősíti;
- etikai vétség a kötelező továbbképzésen való részvétel elmulasztása;
- az eutanázia minden formája összeegyeztethetetlen az orvosi etika elveivel;
- etikailag megengedhetetlen, hogy a (szervátültetésekénél) a szervek elosztása ne orvosi szakmai elvek alapján történjék;
- az orvosetikát súlyosan sérti, ha egy intézetben belül az ottani betegekről az orvosközösség előtti tájékozódást, továbbá a betegellátásban felmerülő kérdésekben a vélemények, javaslatok kinyilvánítását akadályozzák;
- etikai vétség, ha az orvos mások szellemi termékét kisajátítja, és azt saját neve alatt jelenti meg;
- etikailag különösen helytelen az orvosi tevékenység reklámozása hírlapokban, szórólapokon, reklámhordozókon, egyéb laikus sajtótermékekben vagy rádiós–televíziós közlésekben;
- az orvosetikával összeegyeztethetetlen, ha az orvos betegével olyan közvetlen vagy közvetett kereskedelmi kapcsolatot létesít, amely a beteget kiszolgáltatott helyzetbe hozza;
- súlyos etikai vétség, ha az orvos a másik orvosnak pénzt ajánl a beteg hozzá küldéséért;
- etikai vétség, ha az orvos a kapott támogatásért ajánlja a cég termékeit a betegeknek;
- etikai vétség, ha személyes haszon reményében az orvos rövid időn belül másik cég hasonló készítményét ajánlja elsőként választandó szerként;

- a gyakorló orvos nem az egészségügy érdekében végzett közéleti szerepvállalása etikailag elítélendő;
- a választott kamarai tisztségviselők esetében etikai vétséget követ el az a tisztségviselő, aki az ülésről előre be nem jelentetten vagy igazolatlanul távol marad.

Az egészségügy sajátos helyzetéből következik, hogy minden orvosnak kamarai tagnak kell lennie, tehát az etikai kódexben foglaltak kötelező érvényűek rájuk nézve, számon lehet kérni őket, be nem tartásukat szankcionálni lehet. De a kódex nemcsak szankcionál, hanem védelmet is nyújt az igaztalan vádaskodással szemben.

A Magyar Orvosi Kamarának törvényben meghatározott joga és kötelessége, hogy „örkődjön az orvosi hivatás tisztasága fölött, védelmezze a hivatásuknak megfelelően élő orvosokat, elmarasztalja azokat, akik a szakmai, erkölcsi, etikai szabályokat, esküjüket megszegik.”

A Magyar Orvosi Kamara az etikai kódexben lefektetett elvek ellenőrzését, védelmét több szinten gyakorolja:

- I. fokú Bizottságok (EB)
- Országos Etikai Bizottság (OEB)
- Etikai Kollégium

Az I. fokú etikai bizottságok a Magyar Orvosi Kamara megyei szervezeteinél és a Budapesti Kamaránál működnek. Az elnököt titkos szavazással négy évre választják. Az OEB a kamara országos ügyintéző szerve. A megyei kamarák küldöttközgyűlése által megválasztott egy-egy képviselőből áll. Az elnököt az Országos Küldöttközgyűlés külön, titkos szavazással négyéves időtartamra választja.

Az EB-k illetékessége: létrehozó szervezetük működési területén illetékesek eljárni bárki ügyében (függetlenül attól, hogy az illető melyik kamara tagja). Hatásköre:

- az orvosi hivatás írott és íratlan etikai, erkölcsi, szakmai szabályait betartó orvosok védelme;
- az etikai helyzet figyelemmel kísérése, értékelése, figyelemfelhívás az intézkedést igénylő jelenségekre;
- etikai vétség megállapítása esetén az elkövető elmarasztalása.

Az eljárási szabály a továbbiakban részletesen leírja a tárgyalások módját.

Az Etikai Statútum nemcsak az etikus és etikátlan viselkedési formákat, cselekedeteket írja le, hanem egyben érdekvédelmi szerepet is betölt az etikusan viselkedő orvosok számára.

A könyvtáros etikai kódex készítésénél fontos kiegészítésnek tartom azt az elemet, hogy a könyvtáros ne mondjon kritikát munkatársáról a felhasználó előtt, kollégája szakmai kompetenciáját ne kérdőjelezze meg. Ugyanígy beemelném azt az elvárást is, hogy az idősebb kolléga, a vezető erkölcsi kötelessége a fiatalabb kollégák oktatása, tudományos munkájának segítése.

Virágos Márta

* * *

PSZICHOLÓGUSOK SZAKMAI ETIKAI KÓDEXE*

Jóváhagyta a Magyar Pszichológiai Társaság küldöttközgyűlése
1984. október 15-én
(Bp., MTA Sokszorosító, 1984. 34. p.)

A szakmai etikai kódex elsőrendű célja, hogy megállapítsa a pszichológusok számára a hivatás gyakorlásával együttjáró legalapvetőbb jogok és kötelességek rendszerét. A jog által alakoszerűen szabályozott kötelességeken túl az erkölcsi felelősséget hangsúlyozza, és annak konkrét tartalmat ad. Megbízható alapot kíván szolgáltatni annak eldöntésében, hogyan kell eljárnia a pszichológusnak, különösen olyan esetekben, amikor szakmája gyakorlása közben problematikus, konfliktusos helyzetbe kerül. Ezért – az etikai elveken túlmenően – tartalmazza a fontosabb magatartási előírásokat is.

A pszichológusok szakmai-etikai kódexének általános szabályai:

- a pszichológus tevékenység gyakorlására való jogosultság
⇒ szakirányú egyetemi végzettség+amit jogszabály annak ismer el;
- a pszichológus elkötelezettsége
⇒ az emberek és a társadalom iránti elkötelezettség, tudományosság, tudatában van annak, hogy munkája kihat mások életére;
- a munkafeltételek biztosítása
⇒ nem dolgozhat olyan munkakörülmények között, ahol nem biztosítható a szakmai-etikai követelmények betartása;
- a szakszerűség követelményei
⇒ a munka tudományos megalapozottsága, a legkorszerűbb ismeretek alkalmazása;
- a klienssel való kapcsolat
⇒ a kliens fogalma, a kliens emberi méltóságának megőrzése, a függőségi helyzetet nem használhatja előnyszerzésre;
- a pszichológus titoktartási kötelezettsége
⇒ titoktartás kötelezi minden információra, amelyet a kientstől, a kliensről szerez;
⇒ a titoktartás alóli felmentés esetei;
- kutatásetikai alapelvek
⇒ a vizsgált személy tájékoztatása, a káros hatások kizárása, az esetleges megterhelés feloldásának segítése;
- a közlés, publikálás szabályai
⇒ célzott közönség tájékoztatásának figyelembe vétele, érthetőség;
⇒ tudományos közlésben megalapozottság, hitelesség;
- a pszichológus nyilvános szereplése
⇒ törekednie kell arra, hogy megbecsülést, bizalmat szerezzen a szakmájának;

---

* A kódex jelenleg korrekciós-bővítési munka alatt áll. A Magyar Pszichológiai Társaság Etikai Bizottsága, valamint a Magyar Pszichológusok Érdekvédelmi Egyesülete arra kéri a pszichológus kollégákat, hogy tanulmányozzák a honlapra (www.pszichologia.hu/etika/) kitett javaslatot és küldjék el véleményüket az Etikai Bizottság elnöke részére.

- az igazságügyi szakértői tevékenység szabályai
⇒ a szakértői követelményrendszer is érvényesül a munkájában.

A kódexet kiegészítik a következők:

- Klinikai pszichológusok kiegészítő szakmai-etikai kódexe;
- Klinikai gyermekpszichológusok kiegészítő szakmai-etikai kódexe;
- Pedagógiai pszichológusok kiegészítő szakmai-etikai kódexe;
- Gyógypedagógiai pszichológusok kiegészítő szakmai-etikai kódexe;
- Pályaválasztási tanácsadást végző pszichológusok szakmai-etikai kódexe;
- Munkapszichológusok kiegészítő szakmai-etikai kódexe;
- Szervezetpszichológusok kiegészítő szakmai-etikai kódexe;
- Sportpszichológusok szakmai-etikai kódexe.

Biczák Péter

1% 1% 1% 1% 1% 1% 1% 1% 1% 1% 1% 1% 1% 1% 1%

A 2001-ben közhasznú fokozatot elnyert **Kovács Máté Alapítvány** Kuratóriuma ezúton köszöni meg mindazok támogatását, akik 2003. évi személyi jövedelemadójuk egy százalékát a 2004. év elején az alapítvány adószámára utalták át. A felajánlott összeget a kuratórium által a *könyvtári szakterület doktoranduszai számára* kiírt pályázat alapján ösztöndíj formájú rendszeres tanulmányi támogatásra fordítottuk.

Az Alapítványhoz 2005-ben is eljuttatható a 2004. év személyi jövedelemadójának egy százalékát. Annak érdekében, hogy szakmánk e nemes célú alapítványa tovább folytathassa munkáját, támogathassa az utánpótlás nevelését, tisztelettel kérjük és várjuk Kovács Máté tanítványait, tisztelőit és mindenkit, akik felelősséget éreznek ügyünk iránt: ebben az évben adójuk társadalmi szervezetnek, alapítványnak átutalható 1 százalékát ajánlják fel a Kovács Máté Alapítvány számára.

ADÓSZÁMUNK: 18084908-1-41

Az Alapítvány célja (részlet az Alapító Okiratból): a magyar művelődés ügyének, közelebbről a magyar könyvtári kultúra fejlesztésének támogatása (oly módon, hogy tehetséges és rászoruló, a magyar felsőfokú könyvtárosképző intézményekben tanuló fiatalok egyetemi és főiskolai tanulmányaihoz anyagi és erkölcsi támogatásként ösztöndíjat biztosítson); Kovács Máté szellemi hagyatékának gondozása; fiatal könyvtárosok továbbképzésének támogatása (doktori program, részvétel tudományos konferencián, publikációk megjelentetése stb.).

1% 1% 1% 1% 1% 1% 1% 1% 1% 1% 1% 1% 1% 1% 1%